

RUS TILI O'QITISH METODIKASIDA ZAMONAVIY KOMMUNIKATIV YONDASHUVLAR (RUS TILINI XORIJIY TIL SIFATIDA O'RGATISHDA INTERAKTIV USULLARNING ROLI)

Adilova Tursunoy Kadirovna

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM o'qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada rus tilini xorijiy til sifatida o'rgatishda zamonaviy kommunikativ yondashuvlarning metodik asoslari, ularning interaktiv ta'lim jarayonidagi roli va samaradorligi tahlil qilinadi. Xususan, muallif tomonidan xorijiy auditoriyada olib borilgan eksperimental darslar asosida kommunikativ metodning an'anaviy grammatika-tarjima usulidan afzalligi ko'rsatilgan. Tadqiqotda jadval, grafik va vaziyatli misollar yordamida o'quvchilarning lisoniy faolligi va nutqiy kompetensiyalarining shakllanishi tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: rus tili, xorijiy til sifatida o'qitish, kommunikativ metod, interaktiv darslar, til kompetensiyasi, til o'rgatish metodikasi, og'zaki nutq, vaziyatli muloqot, lingvodidaktika, xorijiy til o'rgatish.

Аннотация. В статье рассматриваются методические основы современных коммуникативных подходов в преподавании русского языка как иностранного, их роль и эффективность в интерактивном учебном процессе. В частности, на основе проведённых экспериментальных занятий с иностранной аудиторией автор показывает преимущества коммуникативного метода по сравнению с традиционным грамматико-переводным подходом. В исследовании с помощью таблиц, графиков и ситуационных примеров анализируется формирование языковой активности и коммуникативной компетенции обучающихся.

Ключевые слова: русский язык, преподавание как иностранного, коммуникативный метод, интерактивные занятия, языковая компетенция, методика преподавания, устная речь, ситуационное общение, лингводидактика, обучение иностранным языкам.

Annotation. This article examines the methodological foundations of modern communicative approaches in teaching Russian as a foreign language, as well as their role and effectiveness in interactive learning processes. In particular, based on experimental lessons conducted with foreign students, the author demonstrates the advantages of the communicative method over the traditional grammar-translation approach. The study analyzes the development of students' linguistic activity and communicative competence through the use of tables, graphs, and situational examples.

Keywords: *Russian language, teaching as a foreign language, communicative method, interactive lessons, language competence, teaching methodology, oral speech, situational communication, lingvodidactics, foreign language education.*

Kirish. So‘nggi yillarda xorijiy til sifatida rus tilini o‘qitish metodikasida kommunikativ yondashuv markaziy o‘ringa chiqmoqda. An’anaviy grammatika-tarjima yoki struktural yondashuvlar o‘rnini asta-sekin real nutqiy vaziyatlar orqali o‘rganishga asoslangan kommunikativ metodlar egallamoqda. Bu o‘zgarishlar ta’lim tizimida o‘quvchi markazlashuviga asoslangan, faollikni oshiruvchi va tilni real muloqot quroli sifatida o‘rgatuvchi usullarni joriy etishni talab qiladi.

Asosiy muammo: O‘zbekiston oliy ta’lim muassasalarida rus tilini o‘qitishda kommunikativ metodlar hali ham to‘liq joriy etilmagan yoki ularning qo‘llanilishi yuzaki shaklda kechmoqda. Shuning uchun bu maqola rus tilini o‘rganishda interaktiv yondashuvlarning o‘quvchilar til kompetensiyasiga ta’sirini o‘rganishga qaratiladi.

Metodologiya

Tadqiqot metodlari:

-**Eksperiment:** ikki guruh talabalari bilan interaktiv va an’anaviy darslar tashkil etildi (har biri 30 nafar).

-**Kuzatuv:** nutqiy faollik va leksik-grmmatik qamrov monitoringi olib borildi.

-**So‘rovnoma:** talabalar darsdan keyingi fikrlari asosida kommunikativ usulga baho berdi.

-**Tahlil:** o‘quvchilarning yozma va og‘zaki ishlariga asoslangan statistik tahlil bajarildi.

Dars strukturasi (kommunikativ yondashuv asosida):

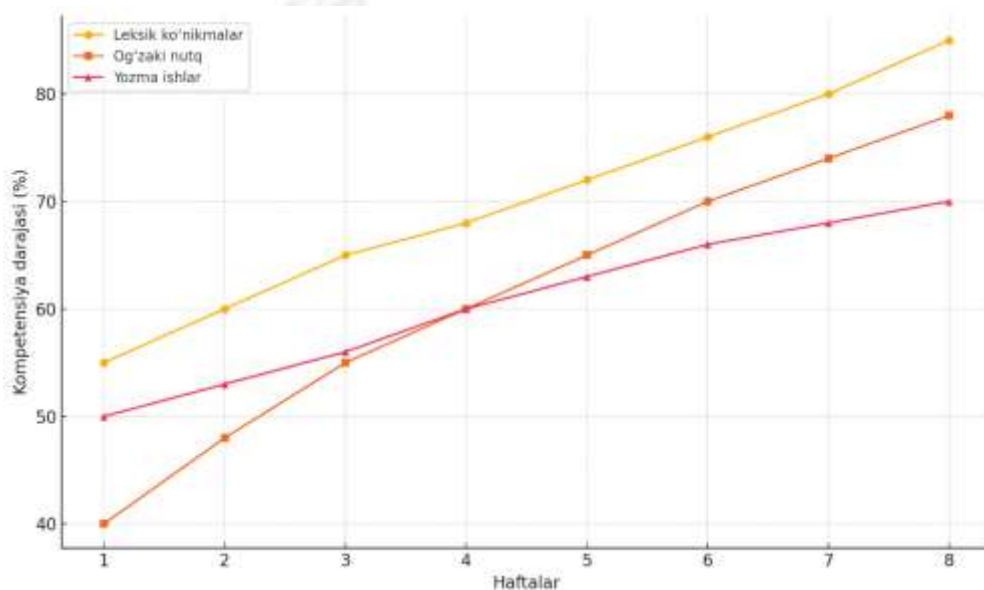
1. *Motivatsion kirish (5 daqiqa)*
2. *Vaziyatli muhokama (video, rasm, savol-javob) – 15 daqiqa*
3. *Dialogik mashqlar – 15 daqiqa*
4. *Jamoaviy topshiriq (rol o‘ynash, loyiha) – 20 daqiqa*
5. *Refleksiya va yakun – 5 daqiqa*

Natijalar

Quyidagi **1-jadval**da interaktiv va an’anaviy metod asosida o‘qigan talabalar nutqiy faolligi va xotirada saqlash darajasi ko‘rsatilgan:

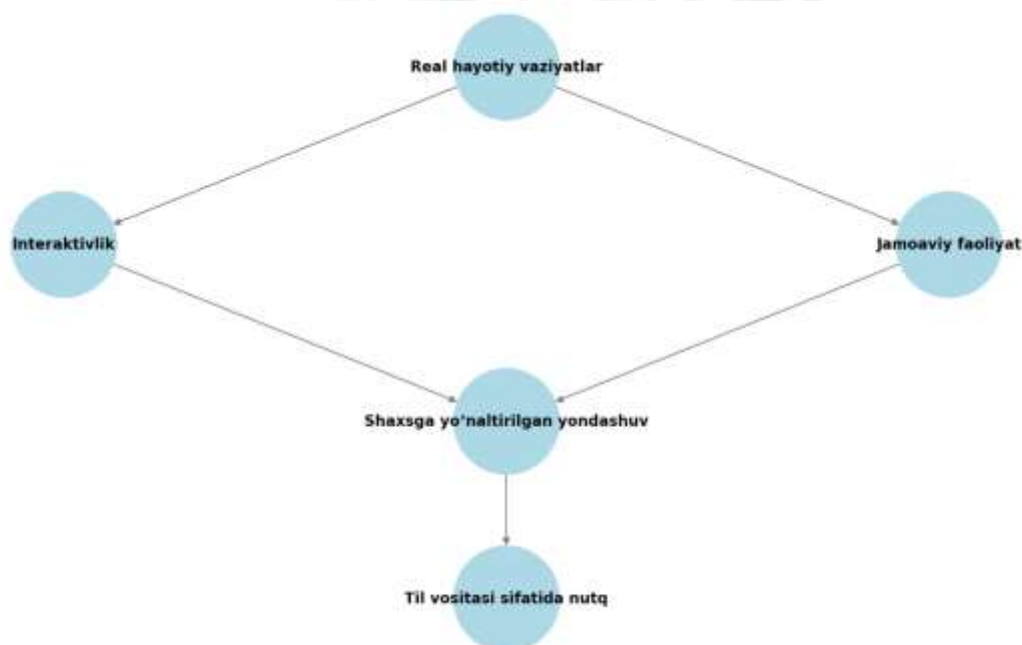
1-jadval. O‘quvchilarning til ko‘nikmalarini shakllanishi bo‘yicha taqqoslash

Ko‘rsatkich	An’anaviy guruh (%)	Kommunikativ guruh (%)
Leksik yodlash	62	85
Og‘zaki muloqotda qatnashish	41	78
Grammatik qoida xotirada	71	69
Erkin gap tuzish	36	72
Darsdagi ishtirok faolligi	47	91

1-rasm. O'quvchilarning umumiy til kompetensiyasi o'sishi

Muhokama. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, interaktiv va kommunikativ yondashuvlar talabalarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, og'zaki nutq kompetensiyasini faollashtiradi va dars jarayonida yuqori ishtirokni ta'minlaydi. Ayniqsa, rolli o'yinlar, jamoaviy topshiriqlar, dialoglar va situatsion muhokamalar talabalarni faoliyatga jalb etadi. An'anaviy yondashuvda grammatika yetakchi o'rinda turgani sababli o'quvchilar ko'proq xotiraga tayanadi, bu esa amaliy nutqda sustlikka olib keladi.

2-rasm. Kommunikativ yondashuv tamoyillari

Xulosa. Rus tilini xorijiy til sifatida o'qitishda zamonaviy kommunikativ yondashuvlar o'quvchilarni muloqotga tayyorlashda eng samarali metodlardan biridir. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, interaktiv usullarning qo'llanilishi nutqiy kompetensiyalarni shakllantirishda, o'z fikrini bayon qilishda va tilga bo'lgan ishonchni oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu

metodika barcha til o'rgatuvchi o'qituvchilar uchun muhim metodologik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Sa'dullayev, A., & Asrorov, O. (2024). THE ESSENCE OF NEW PEDAGOGICAL TERMS DURING THE REFORMS IMPLEMENTED IN THE FIELD OF EDUCATION.". Science Shine" International scientific journal, 14(1).
2. Boymurotovna, X. N. Asror o'g'li, AO, & Rajabboyevna, OK (2025, March). KOMPYUTER VA ROBOTLAR BILAN O'ZARO ALOQA ORQALI IJTIMOIY PSIXOLOGIYANING O'ZGARISHI. In International Conference on Educational Discoveries and Humanities (pp. 63-70).
3. Асроров, О., & Хусенова, М. (2025). Optik aloqa tizimlarida spektral zichlikni oshirishning yangi usullari. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 241-244.
4. Asror o'g'li, A. O., & Imomnazar o'g'li, H. A. (2025). OPTIK ALOQA TARMOQLARI ASOSIDAGI ABONENT KIRISH TARMOQLARINI TAHLIL QILISH. YANGI O'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI, 2(9), 1255-1260.
5. Asror o'g'li, A. O., & Imomnazar o'g'li, H. A. (2025). TOLALI OPTIK ALOQA TARMOQLARINI SIFAT KO'RSATKICHLARINI BAHOLASHDA SUN'YI INTELLEKTNI QO'LLASH. IZLANUVCHI, 1(6), 500-505.
6. Сунатов, Ж., Холмуратова, Р., Зикриллаева, Ф., & Алишерова, Г. (2025). Kompyuter lingvistikasida kompyuter leksikografiyasining ahamiyati. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 269-271.
7. Сунатов, Д., Тошмуродова, С., Анварова, Э., & Зикриллаева, Ф. (2025). Madaniyatlararo muloqotning ahamiyati. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 141-143.
8. Сунатов, Д., Хусенова, М., Санаева, М., & Зикриллаева, Ф. (2025). O'zbek tilining xorijda o'qitilishi. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 139-141.
9. Сунатов, Д., Зикриллаева, Ф., Алишерова, Г., & Дустмуродова, М. (2025). Jahon adabiyotshunosligi rivoji. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 124-126.
10. Сунатов, Д., Зикриллаева, Ф., Шерматов, Р., & Розимуродов, М. (2025). Amaliy tilshunoslik masalalari. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 126-128.
11. Сунатов, Д., Зикриллаева, Ф., Сайдуллоева, М., & Нормаматова, Н. (2025). O'zbek tilshunosligining nazariy masalalari. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 121-123.

12. Abduvaliyev, A. A., & Sunatov, J. T. (2024). IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISHDA TREND MEZONIDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI. Экономика и социум, (2 (117)-1), 69-73.

13. Sunatov, J. R. (2023, December). TA'LIMDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARNING O'RN. In INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE on the topic: "Priority areas for ensuring the continuity of fine art education: problems and solutions" (Vol. 1, No. 01).

14. Sunatov, J. R., Shamatova, G., & Maxmanazarov, O. (2024). TA'LIMDA KOMPYUTER TEKNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH (MS POWERPOINT AMALIY DASTURIY TA'MINOT MISOLIDA). Talqin va tadqiqotlar, (28).

15. Xidirova, N. B. qizi Nomozova, FA (2024). RAQAMLI MATERIALLAR VA INTERAKTIV PLATFORMALAR YORDAMIDA TABIIY FANLARNI O'QITISH. GOLDEN BRAIN, 2(20), 162-166.

16. Xidirova, N. B. qizi Oromova, SS, & Otajonova, KR (2024). MULTIMEDIALI TEKNOLOGIYALAR VA ULARNING PSIXOLOGIYADA QO'LLANILISHI. GOLDEN BRAIN, 2(20), 157-161.

17. Xidirova, N. B. qizi Muqimova, GZ (2024). EXCELDA DIAGRAMMALAR BILAN ISHLASH. GOLDEN BRAIN, 2(20), 167-171.

18. Sunatov, J. R., Rustamov, R., & Dustmurodova, M. (2024). KOMPYUTER LINGVISTIKASIDA FONETIK TAHLIL JARAYONI. Modern Science and Research, 3(5), 191-195.

19. Botirovich, X. S. (2024). RAQAMLI MUHITDA O'QITISH TEKNOLOGIYALARI VA MODELLARI. Modern education and development, 11(3), 155-161.

20. Ergashevna, S. M. (2025, February). INGLIZ TILI MUTAXASSISLARINI TAYYORLASHDA XORJIY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH. In International Educators Conference (pp. 358-365).